

การศึกษาเรื่องงานบ้านของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

นาย บัณฑิต ผังนิรันดร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-835-864-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF DOMESTIC WORK OF WOMEN IN BANGKOK
METROPOLIS**

Mr. Bundit Pungnirund

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic year 1996

ISBN 974-635-864-2

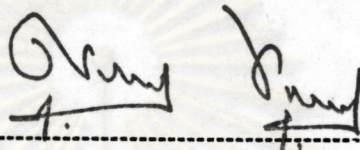
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเรื่องงานบ้านของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย นาย บัณฑิต มังนิรันดร์

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ

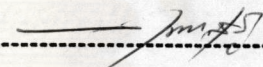
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

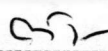
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

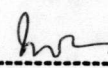
ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ เพชรประเสริฐ)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัญญาณี ฤกษ์)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวฉวี ตรีรัตน์)

บัณฑิต ผังนิรันดร์ : การศึกษาเรื่องงานบ้านของสตรีในเขตกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF DOMESTIC WORK OF WOMEN IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา:รศ.ดร.กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 121 หน้า. ISBN 974-635-864-2

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสตรีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้ง 3 กลุ่ม คือ สตรีกลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ สตรีกลุ่มบริษัทเอกชนและสตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาในการทำงานบ้านของสตรีทั้ง 3 กลุ่ม (3) เพื่อศึกษาและประเมินค่างานบ้านของสตรีทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีการสองวิธีคือวิธีการหาค่าเสียโอกาสและวิธีการหาค่าทดแทน

วิธีการศึกษานี้ใช้วิธีการแจกแจงแบบสอบถามไปยังสตรีกลุ่มต่าง ๆ ทั้ง 3 กลุ่มที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานครและสตรีที่มีครอบครัวแล้ว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 100 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 300 ตัวอย่าง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ในด้านของอายุ และการศึกษา พบว่าสตรีกลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีอายุโดยเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือสตรีกลุ่มบริษัทเอกชน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ส่วนสตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอจะมีอายุโดยเฉลี่ยต่ำสุด และมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมและมัธยมต้น ส่วนด้านจำนวนบุตรโดยเฉลี่ย สตรีกลุ่มบริษัทเอกชนมีจำนวนบุตรสูงสุด รองลงมาคือสตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสตรีกลุ่มราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีจำนวนบุตรต่ำสุด สำหรับในด้านของรายได้ สตรีกลุ่มบริษัทเอกชนมีรายได้เฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือสตรีกลุ่มราชการและรัฐวิสาหกิจ ส่วนสตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอมีรายได้ต่ำที่สุด ในด้านของเวลาในการทำงานนอกบ้าน สตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอใช้เวลาในการทำงานนอกบ้านสูงสุด รองลงมาคือสตรีกลุ่มบริษัทเอกชนและสตรีกลุ่มราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามลำดับ และเวลาที่ใช้ในการทำงานบ้าน พบว่าสตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ ใช้เวลาในการทำงานบ้านสูงสุด รองลงมาคือสตรีกลุ่มราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนสตรีกลุ่มบริษัทเอกชนใช้เวลาต่ำที่สุด

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้เวลาในการทำงานบ้านของสตรีแต่ละกลุ่ม ได้แก่ จำนวนบุตร การมีบุตรก่อนวัยเรียนและการมีคนช่วยในการทำงานบ้าน ยกเว้น สตรีกลุ่มบริษัทเอกชนมีปัจจัยรายได้เพิ่มขึ้นมา

3. การประเมินค่างานบ้านใน 1 วัน โดยใช้วิธีหาค่าเสียโอกาสและวิธีหาค่าทดแทน พบว่าสตรีกลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจและสตรีกลุ่มบริษัทเอกชน ค่าของงานบ้านที่ประเมินได้ ด้วยวิธีหาค่าเสียโอกาสจะสูงกว่าวิธีหาค่าทดแทน ซึ่งผลที่ได้ตรงกันข้ามกับการประเมินค่างานบ้านของสตรีในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ อย่างไรก็ตาม เมื่อนำค่างานบ้านที่ประเมินได้ด้วย 2 วิธี มาเปรียบเทียบกับค่าของงานที่สตรีทำงานนอกบ้านพบว่า ค่าของงานที่สตรีทำงานนอกบ้านจะสูงกว่าค่าของงานบ้านที่ประเมินได้โดย 2 วิธีนี้ในสตรีทุกกลุ่ม

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา
ปีการศึกษา ๒๕๓๔

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C660032 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: : DOMESTIC / BANGKOK / METROPOLIS

BUNDIR PUNGNIRUND : A STUDY OF DOMESTIC WORK OF WOMEN IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. Dr.KANOKSAK KAEWTHEP, 121 pp. ISBN 974-635-864-2

The objectives of this study are 1) To analyze the basic data of three sample groups of women : government officials / state enterprise personnels, private employees and textile workers 2) To study factors affecting the time-use on domestic works of these three groups. 3) To estimate value of domestic work of all groups by two approaches : opportunity cost and market cost

The questionnaire were distribute to the three groups of married women who are working in the Bangkok Metropolitan with 100 random samples for each group, totally 300 samples. The results of the study are as follow :

1) Basic Data from the questionnaires shows that the average age and education of the women of government official / state enterprise personnel is the highest, while the group of private employees is the second, such both groups have Bachelor degrees or higher. For the textile worker group, their average age is the lowest and they have only secondary school levels. For the average numbers of children, the highest is the private employee's, the second is the textile worker's. For the average amount of income, the highest is the private employee's, while the second is the official's / state enterprise's. For the time-use in outside work, the textile worker's is the highest, while the employee's is the second. For domestic work, the textile workers spend the highest time-use, while the least are the private employees

2) The most important factors affecting the time-use on domestic work of three groups of women are the number of children, children under school age and house helpers. In addition, income of private employees is also affecting the time-use on domestic work.

3) Opportunity cost and Market cost approaches are used estimate the value of domestic work on daily basis. The estimated value of domestic work approaches, it is founded that from opportunity cost approach is higher than that of market cost approach for the group of officials / state enterprises and private employees, but it is on the contrary for the textile workers. Apart from this, in terms of comparison, the estimated value of domestic work is lower than that of outside work in every group of women career.

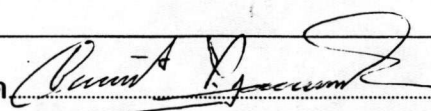
ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Economics

ภาควิชา.....

สาขาวิชา.....

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี คุณมี ซึ่งท่านทั้งสองได้ร่วมกันเป็น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เพชรประเสริฐ ประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ศรีวิรัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านเหล่านี้ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นต่างๆ แก่ข้าพเจ้าด้วยดีเสมอ มา ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

และที่ลืมมิได้ สำหรับคุณ เอกราช นิโรจน์ ที่ช่วยในการค้นคว้าหาข้อมูลบางส่วน คุณ สาย ถม สุกสีถิ ที่คอยช่วยตรวจทานต้นฉบับ ขอขอบคุณ คุณ บุศราภรณ์ ผังนิรันดร์ คุณ ชารวีรัตน์ ผังนิรันดร์ น้องสาวที่รักทั้งสองของข้าพเจ้า ที่คอยเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้ามาโดยตลอด และขอ ขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ ซึ่งท่านทั้งสองได้สนับสนุนทางการเงินและให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้า ด้วยดีเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	12
สมมติฐานของการศึกษา	13
ขอบเขตการศึกษา	13
ข้อจำกัดของการวิจัย	13
นิยามศัพท์	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
2 ทฤษฎี กรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการประเมินค่างานบ้าน	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
3 ระเบียบวิธีวิจัย	41
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม	42
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	43
แบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ใช้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เวลาในการทำงานบ้านของสตรี	43
สัญลักษณ์ของตัวแปรและค่าต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบจำลอง	45
การคำนวณหาค่าทดแทนในกิจกรรมงานบ้านต่าง ๆ	47

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	49
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสตรีกลุ่มต่าง ๆ	49
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เวลาในการทำงานบ้านของสตรี	77
ส่วนที่ 3 การประเมินค่างานบ้านของสตรี	87
5 สรุปและข้อเสนอแนะ	96
สรุป	96
ข้อเสนอแนะ	102
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป	104
รายการอ้างอิง	106
ภาคผนวก	
ตารางภาคผนวก ก.	110
ตารางภาคผนวก ข.	110
ตารางภาคผนวก ค.	111
ตารางภาคผนวก ง.	111
ตารางภาคผนวก จ.	112
แผนภาพภาคผนวก ฉ.	113
แผนภาพภาคผนวก ช.	114
แผนภาพภาคผนวก ฌ.	115
แบบสอบถาม	116

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศ	2
1.2	แสดงจำนวนแรงงานในเขตกรุงเทพมหานครแยกสถานภาพการทำงาน อุตสาหกรรมและเพศ	3
1.3	แสดงผู้มีงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรมปี 2531-2535	4
1.4	แสดงประชากรผู้มีงานทำจำแนกตามอุตสาหกรรมปี 2531	5
1.5	แสดงแรงงานสตรีในภาคการผลิตต่าง ๆ ปี 2534	6
1.6	แสดงจำนวนโรงงานและจำนวนคนงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	7
1.7	แสดงผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงสุดปี 2534	8
1.8	แสดงมูลค่าส่งออกของสิ่งทอแผงวงจรไฟฟ้าอัญมณีและเครื่องประดับ	9
1.9	แสดงความต้องการแรงงาน จำแนกอาชีพ ลักษณะความต้องการแรงงาน และเพศ ปี 2533-2535	10
2.1	แสดงมูลค่าของงานบ้านปี 1960 ของผู้มีอายุ 16 ปีขึ้นไป	34
2.2	แสดงมูลค่าของงานบ้านปี 1970 ของผู้มีอายุ 16 ปีขึ้นไป	35
4.1.1	แสดงอายุของสตรี (ปี)	59
4.1.2	แสดงช่วงอายุของสตรีกลุ่มต่าง ๆ	59
4.1.3	แสดงร้อยละของช่วงอายุของสตรีรวม 3 กลุ่ม	60
4.1.4	แสดงอายุของสามีสตรี (ปี)	60
4.1.5	แสดงร้อยละของระดับการศึกษาของสตรีทั้งหมด	61
4.1.6	แสดงร้อยละของระดับการศึกษาของสตรีกลุ่มต่าง ๆ	61
4.1.7	แสดงร้อยละของระดับการศึกษาของสตรีทั้งหมด	62
4.1.8	แสดงร้อยละของระดับการศึกษาของสตรีกลุ่มต่าง ๆ	62
4.1.9	แสดงร้อยละอาชีพสามีของสตรีทั้งหมด	63
4.1.10	แสดงร้อยละอาชีพของสามีของสตรีในแต่ละกลุ่ม	63
4.1.11	แสดงระยะเวลาสมรสของสตรี (ปี)	64
4.1.12	แสดงรายได้ของสตรีใน 1 วัน (บาท)	64
4.1.13	แสดงรายได้สามีของสตรีใน 1 วัน (บาท)	64
4.1.14	แสดงร้อยละของจำนวนบุตรของสตรีทั้งหมด	65

	หน้า
ตารางที่	
4.1.15	แสดงร้อยละของผู้มีบุตรในสตรีแต่ละกลุ่ม 65
4.1.16	แสดงจำนวนบุตรโดยเฉลี่ยในสตรีกลุ่มต่าง ๆ 66
4.1.17	แสดงร้อยละของผู้มีบุตรก่อนวัยเรียนในสตรีทั้งหมด 66
4.1.18	แสดงร้อยละของผู้มีบุตรก่อนวัยเรียนแยกตามสตรีกลุ่มต่าง ๆ 66
4.1.19	แสดงร้อยละของจำนวนบุตรก่อนวัยเรียนในสตรีทั้งหมด 67
4.1.20	แสดงร้อยละของจำนวนบุตรบุตรก่อนวัยเรียนทั้งหมดในสตรีแต่ละกลุ่ม 67
4.1.21	แสดงค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรก่อนวัยเรียน (คน) 67
4.1.22	แสดงร้อยละของจำนวนผู้ช่วยทำงานบ้านทั้งหมดในสตรีกลุ่มต่าง ๆ 68
4.1.23	แสดงร้อยละของผู้ช่วยทำงานบ้านแบ่งตามจำนวนผู้ช่วยทำงานบ้านในสตรี กลุ่มต่าง ๆ 68
4.1.24	แสดงร้อยละของผู้มีบุตรก่อนวัยเรียนในสตรีกลุ่มต่าง ๆ 68
4.1.25	แสดงร้อยละของภาวะการดูแลบุตรก่อนวัยเรียนขณะสตรีออกไปทำงาน นอกบ้าน 69
4.1.26	แสดงร้อยละของภาระงานบ้านในสตรีกลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ 69
4.1.27	แสดงร้อยละของภาระงานบ้านในสตรีกลุ่มบริษัทเอกชน 70
4.1.28	แสดงร้อยละของภาระงานบ้านในสตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ 70
4.1.29	แสดงเวลาที่สตรีทำงานนอกบ้านเฉลี่ยต่อวัน 71
4.1.30	แสดงร้อยละของการทำงานล่วงเวลาใน 1 สัปดาห์ของสตรีกลุ่มต่าง ๆ 71
4.1.31	แสดงเวลาที่สตรีทั้งหมดใช้เวลาทำงานบ้านเฉลี่ยใน 1 วัน 72
4.1.32	แสดงเวลาที่สตรีกลุ่มข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจใช้ในการทำงานบ้าน เฉลี่ยใน 1 วัน 72
4.1.33	แสดงเวลาที่สตรีกลุ่มบริษัทเอกชนใช้ในการทำงานบ้านเฉลี่ยใน 1 วัน 73
4.1.34	แสดงเวลาที่สตรีกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอใช้ในการทำงานบ้านเฉลี่ยใน 1 วัน 73
4.1.35	แสดงร้อยละของทัศนคติการทำงานบ้านของสตรีทั้งหมด 74
4.1.36	แสดงร้อยละของทัศนคติต่อการทำงานบ้านจำแนกตามสตรีกลุ่มต่าง ๆ 75
4.1.37	แสดงร้อยละของเครื่องมือ/อุปกรณ์สำหรับช่วยทำงานบ้านจำแนกตามกลุ่ม สตรี 76
4.2.1	แสดงสมการถดถอยของการใช้เวลาในการทำงานบ้านของสตรี 79

	หน้า
4.2.2 แสดงสมการถดถอยของการจัดสรรเวลาในการทำงานบ้านของสตรี เฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ	83
4.3.1 แสดงมูลค่างานบ้านที่ประเมินโดยวิธีหาค่าเสียโอกาส	87
4.3.2 แสดงมูลค่างานบ้านที่ประเมินโดยใช้วิธีหาค่าทดแทน	88

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1.1	แสดงการเปรียบเทียบเวลาที่ใช้ในการทำงานทั้งในและนอกบ้านในวัน	113
1.2	แสดงการเปรียบเทียบมูลค่าการทำงานที่เกิดขึ้นในวัน	114
1.3	แสดงการเปรียบเทียบมูลค่างานบ้านที่ประเมินโดยวิธีหาค่าเสียโอกาสและวิธี หาค่าทดแทน	115

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย